

Puchar metalowy z inskrypcją „Herrn Dr. Dzierżon, dem Mitbegründer der Wanderversammlungen Breslau 1901”

/Dr Dzierżon, współzałożyciel zgromadzeń wędrownych, Wrocław 1901 /

Kielich wykonany jest ze stopu srebra próby 800. Ma smukłą symetryczną budowę. Składa się z pokrywy, czary, kosza, trzonu z wydłużonym nodusem oraz stopy. Wnętrze oraz powierzchnia pod pokrywą złożone. Na zewnętrznej stronie czary grawerunek (prawdopodobnie też był złożony, niestety warstwa złota nie zachowała się, lub zachowała się w stopniu szczątkowym). Do czary dolutowany jest trzpień, który przechodzi wewnątrz kosza trzonu z nodusem i stopy. Całość obiektu pokryta jest ornamentami roślinnymi w formie nawiązującej do liści akantu i palmet. Widoczne są również dekoracje o charakterze okuciowym z wypukłymi owalami. Na szczycie dwa maszkarony wyglądem nawiązujące do kotów trzymających szarfę w pyskach.

Czara kielicha wykonana prawdopodobnie na drykierce lub tłoczona. Elementy dekoracyjne wytłaczane na matrycach w formie modułów, a następnie łączone lutem. Ornament oraz dekoracja grawerowane za pomocą rylców. Szczyt oraz „ślimaki” między nodusem, a koszem odlewane.

Kielich prawdopodobnie był wcześniej poddawany naprawom, polegającym na przywróceniu pierwotnego kształtu po deformacjach spowodowanych upadkiem/uderzeniem.

Zabiegi konserwatorskie polegały m.in. na przyklejeniu oderwanego szczytu na pokrywie, usunięciu z całości kielicha zmian fizykochemicznych. Elementy uszkodzone, odkształcone zostały naprawione w stopniu zapewniającym stabilność oraz bezpieczeństwo dla obiektu. Puchar został oczyszczony z brudu oraz nieestetycznego, różnobarwnego nalotu. Metal został zabezpieczony przed przedwczesnym pokrywaniem się patyną.

Metalowy wieniec laurowy z inskrypcją „Die Bienenzüchter vereine in Wien, in Böhmen, zu Mais in Tirol und in Brünn”

Wieniec upamiętniający 50-lecie pracy pszczelarskiej Jana Dzierżona podarowany mu przez Związki Pszczelarskie w 1885 r.

Wieniec znajduje się w kasecie, wykonanej przez J. C. Klinkoscha z Wiednia – w ozdobnym pudle wyściełanym aksamitem, na poduszce z aksamitu.

Wieniec wykonany jest ze stopu srebra. Składa się z wygiętego owalnie drutu, który stanowi stelaż dla przylutowanych do niego liści i zamocowanej kokardy. Na kokardzie znajduje się wygrawerowana dedykacja oraz data 1885 r. Całość jest stabilna. Wieniec jest przechowywany w przeznaczonym dla niego etui. Na drut do którego przylutowane są liście została nałożona faktura w postaci wzdłużnych rys imitujących gałąź. Liście są wycięte z cienkiej blachy z wytłoczonym wzorem oraz fakturą. Kokarda z grawerunkiem zamocowana jest na zaciśniętym drucie, złożona całościowo.

Stan zachowania przed konserwacją średni. Konstrukcja stabilna brak uszkodzeń mechanicznych. Powierzchnia obiektu pokryta zmianami fizykochemicznymi o dużym natężeniu. Obiekt podczas konserwacji został oczyszczony z brudu i nieestetycznej patyny, odtłuszczony oraz zabezpieczono powierzchnię metalu przed przedwczesnym pokrywaniem się patyną.

Kaseta do przechowywania wieńca laurowego

Wykonana w warsztacie J.C. Klinkoscha w Wiedniu

Pudło wykonano z drewna. Wieko oraz część dolną oklejono z wierzchu czerwonym aksamitem o bardzo krótkiej, zwartej okrywie. We wnętrzu pudła umieszczono rodzaj poduszki na precjoza, poduszka oklejona aksamitem półjedwabnym w kolorze szafirowym. „Poduszkę” wymodelowano w drewnie. Została wyrzeźbiona w jednolitym kawałku deski. Powierzchnia drewna zachowała nierówności, widoczne na powierzchni niebieskiego aksamitu. Pokrywa od wewnątrz oklejona półjedwabnym aksamitem w kolorze ecru, takim samym aksamitem oklejono paski tektury umocowane wzdłuż brzegów wewnątrz pudła. Na aksamie pokrywy stempel w kolorze srebrnym z herbem oraz inskrypcją: „J.C. KLINKOSCH K.K. HOF & KAMMER LIEFERANT WIEN”.

Wykonane zabiegi miały charakter konserwacji zachowawczej. Celem prac było przede wszystkim zabezpieczenie istniejących mechanicznych uszkodzeń tkanin, przywrócenie im walorów estetycznych, oczyszczenie, oraz umożliwienie w przyszłości bezpiecznego eksponowania obiektu.

Po śmierci Jana Dzierżona w 1906 r., pamiątki po słynnym pszczelarzu odziedziczył jego bratanek Franciszek Dzierżon, który większość kolekcji przekazał inż. Pawłowskiemu. Wieniec i puchar oddał natomiast swojemu najmłodszemu synowi, Franciszkowi – juniorowi, mieszkającemu w Glinicy koło Jedliny Zdroju. Potwierdzają to Henryk Borek i Stanisław Mazak w publikacji *Polskie pamiątki rodu Dzierżonów*. Piszą jednakże o dwóch pucharach (metalowym i kryształowym). Prawdopodobnie informacja o pucharze kryształowym była mylna, a Franciszek junior oprócz pucharu metalowego otrzymał od swego ojca wieniec laurowy.

W latach 30-tych XX w. Franciszek Dzierżon junior wypożyczył puchar Muzeum Górnośląskiemu w Bytomiu. Świadczy o tym kartka pocztowa, którą jego córka, Helene, wysłała w 1937 r. do rodziców. Pisała w niej, że odwiedziła bytomskie muzeum i obejrzała pokój ks. Dzierżona. Dziwiła się, że wypożyczonych obiektów (pucharu i wieńca) nie widziała na wystawie. Od przewodnika dowiedziała się, że dla tych obiektów zostanie sporządzony pojemnik (gablota), w którym będą wystawione.

Według relacji najmłodszej córki Franciszka Dzierżona juniora, Doroty, wieniec i puchar przywiózł na początku 1945 r. z Bytomia do Glinicy kurier. W publikacji autorstwa Henryka Borka i Stanisława Mazaka *Polskie pamiątki rodu Dzierżonów* czytamy: „(...) po srebrnym lub złotym pucharze wisała na ścianie (w Muzeum Śląskim w Bytomiu) tylko rama wyściełana purpurowym pluszem, na którym cienie wskazywały, jakiego kształtu był puchar.” Od tego czasu ani wieniec ani puchar nie były wystawiane. Po śmierci Franciszka juniora w 1986 r. jego córki wywiozły oba obiekty do Niemiec. Pamiątki przez cały ten czas znajdowały się w posiadaniu rodziny. Zgodnie z życzeniem darczyńców pragnących zachować anonimowość, nie zamieszczamy informacji o ostatnich właścicielach obiektów.